No. 1379 Zaterdag 4 Juni 1910 27ste Jaargang.

AMIGOE DI CURAÇAO

WEEKBLAD VOOR DE CURAÇAOSCHE EILANDEN

Dit Blad verschijnt elken Zaterdag.
Abonnementsprijs voor Curaçao, Bonaire, Aruba en de Bovenwindsche eilanden per drie maanden fl. 2.— met vooruitbetaling.
Voor het Buitenland per jaar fl. 10.—
Afzonderlijke nummers fl. 0.15.
Prijs der Advertentiën van 1—7 regels f. 0.50; voor elken regel meer 7½ cts.

BUREAUX VAN DIT BLAD
REDACTIE: Waterkant, Otrabanda, No. 223
ADMINISTRATIE: Plein Concordia, No. 129, Pietermaai

Es Courant aki ta sali toer dia Sabra.
Su prijs di abonnement ta fl. 2,— pa tres luna pagá padilanti.
Pa lugarnan foi Curaçao, Bonaire. Aruba, St. Martin (P. H.), St. Eustatius i Saba fl. 10.— pa anja
Un nnmero soi fl. 0.15.
Anuncio di 1 te 7 regel f 0.50 cada regel mas 7½ cts.

Curaçao, 3 Juni.

ONZE BEGROOTING
IN DEN
Kólonialen Raad.

Vervolg en Slot.

Alvorens nu over te gaan tot behandeling der Begrooting van het eiland Aruba, verleende de Voorzitter het woord aan den Heer B. E. v. D. VEEN ZEPPENFELDT, die het gevraagd had. Genoemd lid zeide:

Mijnheer de Voorzitter!

Vóórdat ik overga tot de behandeling van de belangen van Aruba in het bijzonder, wensch ik mijne waardeering uit te spreken, dat voor de hoedenindustrie, van Bestuurswege meer zal worden gedaan.

Niet genoeg kan ik het Bestuur deze industrie aanbevelen, zij is de ware volksindustrie die in hooge mate tot den waren bloei der kolonie zal bijdragen.

Deze industrie is van zoo groot belang, dat niets onbeproefd mag worden gelaten om de hoedenstroopalm op de Bovenwindsche eilanden of in Suriname te cultiveeren, opdat de industrie niet lijde door gebrek aan de noodige grondstof, hetgeen meermalen het geval is geweest.

Nu wensch ik het Bestuur dank te zeggen voor de gelden, die zijn uitgetrokken om de wegen op Aruba, die in zeer ellendigen toestand verkeeren, in orde te brengen.

Ik hoop 't volgend jaar iets uitgetrokken te zien voor een hospitaal op Aruba.

De behoefte aan een hospitaal doet zich meer en meer op dat eiland gevoelen. Veel wordt daar geleden uit gebrek aan een hospitaal.

Ook een tweede dokter is op Aruba noodzakelijk. Eén dokter alleen kan onmogelijk het heele eiland naar behooren bedienen, al is hij van nog zoo goeden wil.

In het belang van de plaats zal het ook zijn indien aan de Goudmaatschappij een concessie voor langer duur dan een jaar kan worden verleend."

De Gemachtigde van den Gouverneur, de Heer A. LAND, bracht den Spreker dank voor de waardeerende woorden tot het Bestuur gericht en gaf hem de verzekering, dat de volle aandacht van het Bestuur gevestigd zou blijven op de hoedenindustrie, tevens beloofde hij de wenschen ten opzichte van het eiland Aruba geuit aan 't Bestuur te zullen overbrengen.

Met automobielensnelheid vlogen nu Aruba, Bonaire, St. Martin onder den hamer des Voorzitters door, eerst op St. Eustatius verminderde de snelheid en werd er zelfs een oogenblik gestopt bij art. 107 *Uitgaven in het belang van cultures, tot het verbeteren van den veestapel en voor kippenfokkerij en bijenteelt; voorts vergoeding voor kosten verbonden aan het toezicht f 4,650.*

Na veel over- en weergepraat, waarbij de Gezaghebber van St. Eustatius veel heeft moeten hooren, maar ook uitstekend verdedigd werd namens het Bestuur, was de slotsom dat het bedrag voor cultures werd teruggebracht tot 3000 Gld.

Toen stoomde de Raad weer verder; het overige gedeelte van St. Eustatius en Saba gaven geen reden tot eenige bespreking.

Bij de laatste afdeeling der begrooting, de *Geheele Kolonie* betreffend, werd de verbetering van het visscherijbedrijf afzonderlijk behandeld. Nadat DR. P. J. VAN BREEMEN uitvoerige inlichtingen had gegeven en herhaaldelijk verzekerd, dat hij wel degelijk nut verwachtte van de te nemen proeven, stond de Raad de aangevraagde credieten toe, en werd de Begrooting voor het dienstjaar 1911 goedgekeurd.

Tot beter verstand.

Te Zwolle heeft op de algemeene vergadering van het Algemeen Nederlandsch Verbond de Voorzitter een keurige openingsrede gehouden, waaraan wij het volgende ontleenen, als zijnde ook voor Curaçao van bizonder belang.

„Er heerscht omtrent het Verbond nog altijd veel misverstand. De vreemdste bewering is wel dat het is politiek! Nu zegt art. 4 van onze statuten: Het Verbond staat open voor ieder, die het wenscht te steunen. Het kent kerkelijke noch staatkundige partij.

Hieruit volgt, dat als het Verbond aan politiek deed, het zelfmoord zou begaan. En dáárvoor is het met zijn 13000 leden toch nog wel wat al te krachtig en daarbij voor zooveel snoods nog te jong: pas twaalf jaar! Bovendien telt het onder zijn leden een aantal mannen van de meest uiteenloopende kerkelijke en staatkundige richting, bestuurders van het land, leiders der politiek, die zeer zeker een inmenging van het Verbond op hun terrein nooit zouden hebben gedoogd noch zullen gedoogen.

Het Verbond kent geen partij. Dat is zijn kracht, dat is een onafwijsbare voorwaarde van zijn bestaan, maar ook somtijds voor deze of gene een bron van verwijt. Het Verbond durft niet, zeggen zij dan. Dat is dan waar: Het Verbond durft niet in sommige gevallen; niet omdat de bestuursleden een voor een den moed missen, maar omdat zij als bestuursleden geroepen zijn de beginselen van het Verbond te handhaven, en met voorzichtigheid de grenzen zijner bemoeiingen in het oog moeten houden. Zijn gebied is uitsluitend wat niet door een groep van Nederlanders wordt beoogd, maar wat het geheele Nederlandsche volk aanvaarden kan. Waar tweespalt heerscht, onthoudt het Verbond zich. Belang van het geheele Nederlandsche volk is het dat wij goed weerbaar zijn; met Volksweerbaarheid kan en moet dus het Verbond samenwerken, zelfs meer dan tot nu toe. Maar op welke wijze wij ons goed weerbaar moeten maken, door een volksleger, door algemeene dienstplicht, door lange of korte oefening, met welk soort van schepen of geschut of forten, dat zijn vragen die buiten het Verbond als zoodanig liggen. De handhaving en verbreiding van de Nederlandsche taal is een algemeen Nederlandsch belang: zij zijn het hoofddoel mee van het A. N. V. Op welke wijze echter men onze taal moet schrijven, dat is een kwestie, die voor het Verbond als zoodanig, niet bestaat. Het laat daarin ieder vrij en heeft dat van den beginne af getoond met Neerlandia. Wij vormen niet een taalbond die schoolmeestert. De taal die wij voorstaan is de levende Nederlandsche taal, waarvan Couperus, die vele talen weet en zich niet geheel meer Nederlander gevoelt, nog onlangs getuigde, dat zij de rijkste en schoonste is die hij kent. Het Nederlandsch Verbond weet wel dat er spelling noodig is, en dat het met het oog op Zuid-Afrika gewenscht zou zijn, indien hier vereenvoudigde werd erkend, dat er zeker verband is tusschen spelling en taal, maar het weet ook dat de spelling de taal zelf niet is en altijd dreinend achteraan komt. Spelling kan nergens en nooit krachtig taalleven bijhouden, en moet af en toe als een klein kind op de armen worden genomen. Een tijdje gaat het dan weer goed; dan zakt zij weer achteruit en begint weer te dreinen; dat komt echter ook buiten het Verbond wel terecht; inmenging zou verontwaardiging vinden en bijval, al naar gelang.

Als Multatuli wordt gevierd, dan neemt het Verbond als zoodanig niet de leiding mee op zich; het weet dat het een groot aantal leden heeft die den schrijver van Max Havelaar hoogelijk vereeren, die innig dankbaar zijn voor hetgeen hij voor Indië heeft gedaan, maar het weet ook dat hij niet is een man bewonderd en geëerd door het geheele Nederlandsche volk. Zijn naam klinkt als krijgsklaroen; om hem heen staan levensbeschouwingen vijandig tegenover elkaar. Het Verbond laat elk zijner leden volkomen vrij in bewondering en afkeer, maar houdt zich zelf er buiten. Wat het in zulke gevallen wel mag en kan doen, dat is bij gelegenheid Neerlandia openzetten voor zienswijze voor en tegen een bepaalden vorm van weerbaarheid, voor en tegen een herziening onzer spelling, en zooals het gedaan is bij Bilderdijk, de lezers opmerkzaam maken op het bestaan eener Multatuli-commissie, tot wie ieder zich kan wenden, die wil. Kwestie van moed is hier buiten sprake; 't is een kwestie enkel van inachtneming der grenzen eener vrijwillig aanvaarde taak.

Eén uiting heeft mij in den laatsten tijd zeer getroffen, dat n.l. het A. N. V. een stap terug zou zijn in de ontwikkelingsgang der beschaving. Ik laat de vraag daar of evolutie zich ooit laat terugdringen; wat wij zien zijn slechts verschijnselen en die verschijnselen zijn er slechts dan, wanneer zij reden hebben van bestaan. Het Ned. Verbond is een verschijnsel; het zou er niet zijn als bij zeer velen sedert 1897 niet de oproeping weerklank had gevonden. Zoovele stemmen roepen verzamelen die niet worden gehoord. Wat bij ons is geschied, gebeurt overal, in Engeland lang al en stelselmatig, als regeeringsbeginsel, in Zweden, in Frankrijk met de Alliance Française, in Duitschland met het All Deutsch Verband, in Italië met de Societá Dante Alleghieri.

De natiën zetten zich schrap, verbeteren hun houding; de onverschillige slendriaan heeft plaats gemaakt voor verzorgdheid en gevoel van eigenwaarde. En overal is het de taal die middel en doel is tegelijk. Zeer merkwaardig is dit algemeen verschijnsel, bestaande naast een achttiende-eeuwsche wijsgeerigheid, die van uitwissching van grenzen droomt en algemeene menschenmin.

Is dit verschijnsel, zichtbaar ook in het A. N. V. een teeken van teruggang? Op weg waarheen? Naar verhooging van het menschelijk geluk, stoffelijk en geestelijk? Naar meerdere ontwikkeling van het zedelijk bewustzijn, dus ook van 't individu? Maar ook volkeren-individuën bestaan. In de gemeenschap der volkeren is ieder volk afzonderlijk een individu, door afstamming en historie tot eenheid gegroeid; de massa kan even goed zich door zelfoefening opheffen en hoogere waarde verkrijgen in de samenleving der menschheid, als de enkeling dat kan in zijn beperkte omgeving. Zeker, als het A. N. V. bekrompen was in doel en middelen, als het zich blind keek op voordeelen van eigen volk en stam, chauvinistisch was, een begrip waarvoor wij niet eens een woord bezitten, dan zou het door menschen met breede opvatting kunnen worden veroordeeld. Maar nu? Moge ik, ten bewijze hoe van den aanvang af alle kleinere bedoelingen zijn geschuwd, een woord aanhalen uit mijn voordracht, die in Nederland aanleiding gaf tot zijn stichting. Het was in 1897. „Evenals liefde tot het vaderland van hooger orde is dan die tot den kleinen kring, zoo gaat de liefde tot de geheele menschheid op haar beurt weer deze hemelhoog te boven; het ideaal wijst naar een wereldrijk, waarin „pays ende vree" zal heerschen tot in de eeuwigheid tusschen alle menschen, waarin negers en blanken en roodhuiden, als de goden van weleer, met gouden ballen weer kinderlijke spelen zullen spelen in het groene gras — die droom is heerlijk, maar zijn verwezelijking nog onbereikbaar ver in het verschiet. Voor het oogenblik hebben wij nog natiën, die als individuën woekeren met eigen talenten. Met dat oogenblik en met de naaste toekomst hebben wij te doen, niet met den jongsten dag. Liefde tot eigen land sluit echter niet in zich haat tegen dat van anderen; ons vaderland dienende, kunnen en moeten wij medewerken aan algemeene naastenliefde, mee neerrukken de heiningen die volk van volk en mensch van mensch scheiden. Werkende aan eigen ontwikkeling met eerlijkheid en trouw, werken wij aan de eerlijkheid en trouw over de geheele wereld. Van het kleinere tot het grootere, van eigen ik tot huisgezin, van huisgezin tot maatschappij, van maatschappij tot wereldburgerschap, dan loopen wij thans geen gevaar te verdwalen in de nog duistere oneindigheid van algemeene menschenmin."

Kan een vereeniging van menschen, die zoo hun strijd voor natie en stam hebben opgevat, een gevaar zijn voor de beschaving? Zetten we dan niet de deur van ons taalhuis wijd open voor elke andere taal? Waren alle volken zoo breed in hun opvattingen, zoo geneigd tot het leeren van vreemde talen, zoo geneigd ook om vreemde beschaving te waardeeren, dees' aarde waar een paradijs! Wij zijn het wel eens al te breed, wordt er gezegd tot verwaarloozens toe van eigen taal en eigen karakter. Dat al te is mij liever, dan het te weinig mij zou zijn."

Multatuli-herdenking.

Zaterdag, 7 Mei ll. is de vijftigste verjaardag der verschijning van Max Havelaar gevierd in zijn dubbelganger Multatuli. Want het boek dekt den schrijver, Douwes Dekker krijgt de Havelaar-lauweren, de koppig volgehouden fantazie van zijn leven wordt warempel werkelijkheid na zijn dood.

Indertijd vreesde Van Lennep zich door een vertrouwelijken omgang met den geestelijken vagebond te compromiteeren. Maar Multatuli heeft met zijn bentgenooten de negentiende-eeuwsche begrippen van achtenswaardigheid en Hollandsch fatsoen in het openbare leven uitgeklopt, — nu komt een gansche stoet van deftig liberalendom uit Noord en Zuid, onder gidse van den Gids-redacteur mr. Van Hall, een feest improviseeren voor den vader van „alle ploerten, die met jij en jou schrijven en God met een kleine g zetten," omdat hij hen in eigen oog tot godheidjes heeft verheven, — 't kwade woord is van dr. Schaepman die onvergetelijke ergernissen kon hebben. Zij dreigen hem in een nationale viering te betrekken als Vondel, de Ruyter en Rembrandt om beurt hebben gekregen; in de hoofdstad gaat de hoerah-dag in met een rede van mr. Van Hall, het Rotterdamsch Tooneelgezelschap komt tweemaal het architecturaal en zielkundig mislukte drama „Vorstenschool" spelen; Royaards zal de Paradijsverzen van Vondel's Adam virtuozelijk laten varen voor den schreeuw der schrijnende kruissprook; een Max Havelaarfonds krijgt zijn eerste penningen, en een tentoonstelling van Multatuliana is voor de feestinrichters de belofte van een Multatuli-museum, als Vondel en Bilderlijk reeds bezitten en de circulaire der commissie in uitzicht stelt!

Ware er rehabilatie mogelijk door menschenlof, dan stond Multatuli morgen als een held in den stralenkrans zijner feestapotheose. Maar zelfs de allerbeste liberale wil vermag bij deze herdenking zijn gedachtenis niet vierenswaardig te toosten. Talent, geest, fraai geordende woorden, al wat denkende of beeldende kracht zijner vereerders morgen tezamen brengen, kunnen zijn leven niet beter liegen dan hij 't zelf heeft geleefd! Geen woorden, daden maken een reputatie, — het is een troost voor de tobbers over de onevenredigheid van ons bestaan, dat hierin tenminste het gelijk recht voor allen reeds op aarde begint!

Wij, Nederlandsche Katholieken, doen niet mee aan dit gedenkfeest van den felsten anti-katholieken Nederlander na de placcaeten. Niemand onzer landgenooten zal verwonderd zijn over zulke onthouding, omdat ieder het principieele van de houding voelt. Want onze Kerk is een school van eerbied — de beste noemde haar de Protestant Guizot — en ook in het land van Lumey en Sonoy weet men wel, dat wij veel kunnen lijden, maar altijd in eere. Wij verstaan ons desnoods nog op tyrannie, maar niet op gemeenheid, vijanden verdragen wij, doch niet hun bezoedeling.

En Multatuli, wiens vriendschap niet eert, bezoedelt door zijn vijandschap. Zijn naam zelf is al een hatelijkheid om die hoogmoedige concurrentie in het lijden tegen het Lam van Golgotha. Al zijn driften heeft hij tegen onze waarheid uitgezonden, hij sprak kwaad van ons, hij hitste zijn talent op om onze idealen te vernielen, hij heeft de kleinen geërgerd — als een kwaad voorbeeld heeft hij onder ons gestaan.

Had men ons gevraagd om den litterator mee te lauweren, er ware vorm voor een voorwaardelijken lof te vinden geweest. Maar de aanleggers van dit halve eeuwfeest wilden Multatuli „in de eerste plaats eeren als moedig voorvechter van het onbevooroordeeld denken" en die opzet vergt eerder een protest. Enkele maanden geleden joelde het Europeesche plebs om het lijk van Ferrer, morgen loopt in de Multatuliherdenking de Nederlandsche anarchie mee onder hooge hoeden. Want het gaat om den „onbevooroordeelden denker." Al wil men den man van Lebak onder letterkundigen roem begraven, als duivel van het ongeloof verrijst zijn silhouet nog met bliksems in de hand.

Brutaal opkomend in een kalm en wat achterlijk land, heeft hij Duitsche gedachten met oorspronkelijke persoonlijkheid weten te exploiteeren. Dr. Prinsen had zijn verwantschap met de buitenlandsche romantiek, waaruit Multatuli gegroeid is, niet zoo wijdloopig behoeven na te sporen. Dat de fonkelaar met valsche Ideeën leefde in een tijd van namaak en verwaarloosde beschaving, wordt immers al door de blindheid van zijn bewonderaars bewezen.

Multatuli pakte dien tijd heftig aan, en hij pakte hem in zijn zwak. Onze litteraire romantiek leefde van vreemden afval, de groote vaderlandsche bewegingen waren uitgeleefd en die van het buitenland liepen zich dood tegen onze onverschilligheid. Toen kwam hij en schudde de laatste dorre bladeren op den humus dier beschaving, en sloeg vuur en wierp er den brand in....

Want revolutie was de kracht van dezen pamflettist, die geen traditie achter zich voelde en geen duurzaamheid van geleidelijke ontwikkeling eerbiedigde, daar zijn eigen ontwikkeling met sprongen was geschied. De tweedehands-Darwinisten en de logge Büchner hadden de christelijk-protestantsche meening al omgezet, zooals de schoolstrijd ging bewijzen, — maar Multatuli deed er nu de mijnen van zijn sarcasme in ontploffen. Zonder de groot-burgerlijke liefde van den wat ingewikkelden Potgieter, met wilder fantasie dan Huet liet hij zijn vuurwerk gloeien, hier en daar een toevalligen misstand wegbrandend, maar ook gebinten van geloofs-

en maatschappelijk leven. Er sproeiden vonkspatten, er walmde rook, er stortten ruïnen. Voltaire en Rousseau mogen bij al hun geestelijke wanorde breeder en gedegener wetenschap bezeten hebben, maar zeker niet meer woede en kracht van aanval. Ware ons land verrot geweest als Frankrijk in de achttiende eeuw, ook wij hadden onze revolutie gekregen.

Van Voltaire loopen vele lijnen van gelijkheid naar Multatuli, maar Multatuli is geen Voltaire geworden, hij heeft het maar kunnen brengen tot een carricatuur van Nietzsche. Verder dan tot de voorbereiding eener revolutie is de zenuwzieke fantast, die van zijn stemmingen litteratuur maakte, evenmin gekomen. Als maniac van den Javaan „die mishandeld wordt," bedwelmde hij zich–zelf. En niet in een straatrevolutie is zijn geweld uitgegist, maar in de straatrelletjes van de jaren negentig, waar Domela Nieuwenhuis nog wat schamelen roem aan behaald heeft.

Wel was Willem Kloos fout, toen hij deze week Multatuli „den laatste der vrijdenkers" noemde. Helaas, hij was onze eerste. De eerste van het domme stof- en-kracht-tijdperk, dat de wijsgeerige wetenschap in niets vooruit, maar wel aan banaliteiten en grove klandizie heeft geholpen. In ons land van beschavingsimport heeft Multatuli destijds de deur opengestooten voor de bende losgelaten vlegels, die op zijn voorbeeld een grooten mond tegen den christelijken God dorsten opzetten en deugdelijke traditiën kapot slaan. Het gedachtelooze land verblufte hij zooals hij de zwakkelingen verblindde. Want de verleiding en den toover van den brallenden opstand had hij mee, zijn gebaren teekende hij in lichtflitsen, alles solferde wat deze Lucifer van het verzet had aangeraakt.

Zoo herleide men tot hem in het bijzonder het revolutionnaire element der onderwijzers, wier staatsgreep een republiek heeft gemaakt van de monarchale school, de anarchie der socialisten, die op vliegende blaadjes het „Gebed van den Onwetende" venten; het delirium tremens van godsdiensthaat, waarin hij het Dageraadsvolkje heeft gedreven, en de jammerlijkheid der jongelieden, die hun geloof hebben stuk-gelezen in zijn met schitterend maar verraderlijk glasscherf doorzaaide werken. Als de dood op een troon, hem opgebouwd van knekels en schedels, zetelt Multatuli immers op de puinen van gebroken idealen en geloofsafval en geruïneerde levens!

De beschaving, waarin Douwes Dekker dacht en schreef, is alweer verschoven naar andere vergezichten. Vergeelde kronieken van een pen, die haar tijd hartstochtelijk heeft bijgehouden in ietwat te lange vertoogen lijken nu zijn boeken. En het geslacht, dat hij groot gebracht heeft, is thans ver genoeg van de eerste schaamte af om te bekennen, dat vooral Multatuli's „mooie" rebellie vat op hun jeugd gehad heeft. De onvervalschte verklaring van die Multatuliaansche gist, werkend als Multatuliaansch vergift — dat is de eenige verrassing geweest van de gelegenheidsgeschriften, welke de Multatuli–herdenking hebben ingeleid.

Een van Multatuli's vriendinnen, die vroeger al in duistere boekjes verhaalde van zijn vieze lessen in natuurlijke historie, heeft in het tijdschrift „Europa" uit haar ervaring er nog bijgeschetst, hoe hij meisjeshoofden gloeiend trachtte te praten met zijn hoogmoeds–illusiën; in het Multatuli-nummer van „De Gids", dat een artikel brengt over „Multatuli als Vrijdenker," en waarachtig nog een woord van laten dank voor „Multatuli's Crematie", schrijft de socialist F. M. Wibaut: „Voor het geslacht, dat toen jong was, was Multatuli de revolutionnair. Neen, niet de koloniale hervormer. Dat was hij wel, maar het hielp niet.... Want op elk gebied mokerde hij de traditie en conventie kapot. Overal brak hij heilige huisjes af, ook de heiligste." In den groenen „Amsterdammer" typeert Albert Verwey hem als een „afbreker en omwentelaar", en in het maandblad „De Ploeg", dat den Multatuli-invloed bij den modernen onderzocht, ontmoeten verschillende jongeren elkander in dezelfde gedachte. De romancière Anna van Gogh Kaulbach haalt op van den tijd „toen wij, meisjes en jongens van 17 — 20 jaar Multatuli lazen, met hartstocht lazen en met overtuiging citeerden, wat hij predikte over vrijheid van denken, over het duffe van de conventie en het sleurleven, dat we dagelijks om ons heen zagen. In die dagen was Multatuli onze profeet, die uiting gaf aan onzen eigen twijfel; onze brieven wemelden van aanhalingen uit zijne werken, en voor sommigen onder ons waren zelfs zijne boeken verboden lectuur, wat ze natuurlijk dubbel dierbaar maakte." De tooneelschrijfster J. A. Simons-Mees dito: „Wat in me zelf woelde, toen ik jong was, het opbruisende en revolutionnair-anarchistische, de afkeer van de conventioneele „fatsoendelijkheid" vond ik bij hem uitgedrukt." De tooneelspeelster B. van Holtrop-Gelder dito dito: nog lange jaren na kennismaking met een brokstuk van den Max Havelaar meende zij, „dat ieder Nederlander, die zaken deed in Indië, een uitzuiger en afperser was.. Dat er socialistische gevoelens in mij groeiden, dank of wijt ik aan Multatuli." De feministe W. Wynaendts Francken-Dyserinck dito dito dito: „het wilde opsteigeren tegen al het onrecht bij de lezing en herlezing van den Max Havelaar" enz. Joh. de Meester: „de onkerkschheid van den „denker" Multatuli (maakte) handelsreizigers tot Dageraads-vrijdenkers..." Emm. de Bom: „De Multatulilezer van beroep is een doorgaans onuitstaanbaar exemplaar. Er zijn er veel onder schoolmeesters en diamantbewerkers. Zij hoesten en snuiten hun neus als de meester en achten zich daarom „vrije geesten." Ik hoorde van zoo een, dat hij bij een Kempischen boer, ergens in mijn buurt was gaan propageeren: „daar is geen God, of hij moet goed zijn... „God, daar is geen God!" De Onwetende werd er door de boeren uitgesmeten!" De dichter Anema: „Het afwerpen van het juk der zelfverloochening en zelfopoffering, het zich overgeven aan den roes der zinnelijkheid en zelfverheffing, het zich omtuinen met de listen en onoprechtheden eener geraffineerde zelfzucht, het verbreken der harmonie van het zieleleven in den harden dienst van het ideaal, dat de Paradijsslang het eerste menschenpaar voorhield: Gij zult als God zijn — dat geven ons het leven en het werken van Multatuli in zijn werking en uitwerking te aanschouwen." C. Meijer vertelt, hoe hem als leerling op christelijke kostschool in handen kwamen eenige verdwaalde ideeën-afleveringen, die hem bezorgden „een heerlijk gevoel van opstand. Al deze dingen, die tot nu toe groot en geweldig mijn horizon hadden begrensd: die hel, die den niet bekeerde wachtte, de menschelijke verdorvenheid, die ons telkens weer doet zondigen — voor een oogenblik viel alles weg.... Ik geloof niet, dat eenig ander schrijver, van denzelfden geest doortrokken, op een jeugdig gemoed een zoo grooten indruk had kunnen maken. Nadat ik aan verschillende mijner klasgenooten met succes bewezen had, dat er geen God was, werd de kostschoolhouder in de zaak gemengd."

Deze bekentenissen van geesten, in wier eigen ontwikkeling Multatuli heeft ingegrepen, klagen hem aan, dat hij hun driften heeft geraakt en hun onverstand misleid. Maar het kwaad van de verleiding vergeten zij om de zoetheid der zonde.

Zij zoeken edele bedoelingen voor hun held en vinden uitvluchten, hij schreef zoo mooi, zijn karakter was nu eenmaal zoo! hij had zooveel onrecht geleden! En zij roepen een gerechtigd wraakgevoel in, zij pleiten zijn misdadigheid vrij met zijn talent, medelijden en bewondering eischen tegelijk zijn rehabilitatie... zijn rehabilitatie....

Is er dan te rehabiliteeren? Ja, Multatuli's daad en gedachte, zijn karakter en fantazíe, zijn leven en zijn werk. Kon hij uit den nacht, die allen arbeid voor goed stil legt, terugkeeren en besteedde hij beter zijn vrijen wil, dan zou men een Multatuli-beeld zien boetseeren van grootmenschelijker waarde. Maar achteraf moeten zijn vereerders dit maar niet beproeven met geforceerde feestelijkheden. Door hen valt niets meer te verbeteren aan zijn opzichtigen torso. Onaf behoudt de geschiedenis dien. In de branding der Hollandsche negentiende eeuw blijft hij staan in zijn onevenredige ontwikkeling.

Multatuli kreeg gaven mee om de wereld voor het hoogste te winnen, een hart gemaakt tot edelmoedigheid, een kracht van aandoening, die nu nog haar werking niet verbeurd heeft in de geschriften, waar zijn schoonheidshuiver doorheen is gevaren. Maar de eene gave verspilde, de andere misbruikte hij, de weldaden die hij ontving vielen als misdaden op hem terug. Hij was geen groote, want hij zocht zichzelf; hij kende niet de harmonie van de heiligen en de kunstenaars, die in hun brandend innerlijk de rust veroveren door de orde, want de onstuimigheid van zijn egoïsme maakte hem slechts tot een satyricus. En de Satyre, die alleen haar adel krijgt als zuster der gerechtigheid, diende hem uitsluitend om te poseeren. Uit zijn inktkoker kropen alleen de carricaturen van Slijmering, Droogstoppel en het decadente allemansweetje, het pedante oud-mannetje Woutertje Pieterse, die Multatuli in miniatuur met zijn verwaandheid in dubbel vergroot!

Wij eindigen met het begin: de feestviering van morgen kan geen rehabilitatie zijn. Of er tusschen Multatuli en de barmhartigheid Gods een rehabilitatie geschiedde blijft een geheim van het opperste gericht. Maar ook de geschiedenis richt, en een gevallen engel, die duivelenwerk deed, is voor ons niet vereerenswaardig. De Multatuli-herdenking van morgen schuime dan zooals zij wil, maar wat zij viert, is niets anders dan een grootgeborene, die in zijn hoogmoed en zinnedrift is ondergaan, een verloren genie, de ruïne van een mensch!

LOSSE OPSTELLEN. *De Tijd.*

———(o)———

Het heengaan van Minister Nelissen.

Bij koninklijk Besluit is met ingang van 11 Mei aan Mr. A. P. L. Nelissen, op zijn verzoek, een eervol ontslag verleend als Minister van Justitie.

Het bericht komt niet onverwachts, maar het blijft een droeve tijding, welke in wijde, katholieke en niet-katholieke kringen, opnieuw de gevoelens van waardeering en sympathie naar voren dringt, waarmede deze Minister van Justitie bij zijn optreden begroet werd, zegt *De Tijd*.

De hooge verwachtingen, welke dit optreden wekte, zijn slechts ten deele in vervulling gegaan. Niet dat het dezen dignitaris ontbroken heeft aan bekwaamheid en werkkracht en lust — de geheele pers, de vrijzinnige als de christelijke, heeft van meet af juist aan deze eigenschappen van den Minister onbekrompen hulde gebracht. Hij had une bonne presse. Algemeen is o. a. in de Papendrechtsche strafzaak zijn houding hoog geprezen; en zelfs, wanneer zich de critiek liet hooren, dan was het als schroomde men dezen hooggeachten man onaangenaam te zijn en deed de aanmerkingen op zijn inzicht of beleid meestal vergezeld gaan van woorden, welke evenzeer zijne kunde als zijn karakter en zijne bedoelingen recht lieten wedervaren. Zeker, het heeft ook aan scherpe aanvallen niet ontbroken, speciaal bij de „achterstands"-ontwerpen in de Eerste Kamer, maar een geroutineerd parlementariër, die jaren lang dag aan dag bloot stond aan de vijandige critiek in en buiten de Kamer, zou deze aanvallen bijna onaandoenlijk langs zich hebben laten heengaan, wellicht getroost door de gedachte, dat de meeste zijner ambtgenooten er nog veel slechter afkwamen en dat men in den politieken strijd de dingen zóó zwaar niet moet opnemen.

Het pleit allerminst tegen zijne ongereptheid van karakter en zijne hoogheid van levensopvatting, dat Minister Nelissen zich niet in deze betrekkelijkheid en eigenaardige situatie heeft kunnen indenken en schikken — maar dit vrij zijn van alle „politieke smetten" is hem wellicht te staan gekomen op het verlies van idealen en illusies, welke de politici van beroep niet eens in het ministerieele leven meebrengen en waarvan zij derhalve nooit behoeven te scheiden.

Hiermede hebben wij het zwakke punt van mr. Nelissen's ministerieele positie aangeraakt. Geen parlementaire of politieke loopbaan had hem op het ministerschap voorbereid en persoonlijke qualiteiten, hoe edel en groot ook, kunnen in onzen tijd dit gemis nauwelijks voldoende aanvullen.

Wij kunnen dit hier vrijmoediger zeggen, wijl het van algemeene bekendheid mag heeten, dat mr. Nelissen, verre van de ministeriéele waardigheid te zoeken, deze niet dan op sterk en aanhoudend aandringen van zijne politieke vrienden aanvaard heeft. Te vrijmoediger ook, omdat de afgetreden dignitaris, ondanks het gemis aan de gewone voorbereiding voor zijne moeilijke taak, door zijn onverdroten arbeid, zijne bijna angstvallige plichtsbetrachting en zijne zeldzame eruditie nog zóóveel en in menig opzicht zooveel voortreffelijks heeft tot stand gebracht. Die arbeid heeft hem ten slotte geknakt, maar hij heeft niet opgehouden te arbeiden, voordat zijne geschokte gezondheid het hem onmogelijk maakte. Ja, de laatste resten van die gezondheid, welke hij in het Buitenland zocht te herstellen om ze weer in dienst van het Vaderland en van de Christelijke beginselen te besteden, had hij er gaarne voor over gehad; maar het ging niet, zijne krachten weigerden, hij mocht niet blijven.

Met zekeren weemoed, maar vooral met hartelijke dankbaarheid en sympathie scheiden wij van dezen Minister, die, door geen vijand overwonnen, zoo tragisch sneuvelde, maar sneuvelde in volle wapenrusting en op het veld van eer. Behalve de wetsontwerpen, welke hij totstand bracht — wij denken hier aan de Achterstandswetten en de wet op het Vaderschap — zaaide hij voor zijn opvolgers veel, wat hij zelf helaas niet kon oogsten.

Wie denkt hier niet aan het wetsontwerp op de openbare zedelijkheid en de herziening van de Echtscheiding, welke zoo'n echt christelijken en edelen geest ademden. Al had minister Nelissen niets anders gedaan dan deze wetsontwerpen indienen, zijn naam als christelijk bewindsman, als katholiek Minister zou nog lang voortleven in dankbare herinnering van de anti-liberale partijen.

Dit afscheid zal evenwel, vertrouwen wij vast, geen definitief afscheid van zijn het openbaar leven. Na 't herstel van zijne gezondheid hopen wij den ex-Minister weer te ontmoeten in den actieven dienst van de vaderlandsche en katholieke zaak, waaraan hij zijne uitnemende gaven en krachten wijdde en waaraan ook nu nog zijn hart verpand blijft.

De minister van Justitie heeft ook bij zijn heengaan menig woord van waardeering te boeken.

Zoo schrijft de *Nieuwe Rott. Courant*:

Mr. Nelissen heeft zich tot zijne ontslag-aanvrage genoopt gezien wegens gezondheidsredenen. Het langdurig verlof, hem eenige maanden geleden tot herstel van zijne wankele gezondheid verleend, heeft hem niet de baat opgeleverd, die daarvan werd verwacht, en zonder twijfel door een ieder gehoopt. Het thans verleende ontslag zal daarom met deelneming worden vernomen. Temeer, omdat het wel zeer waarschijnlijk is, dat het de vele en velerlei aan het ministerambt verbonden beslommeringen zijn geweest, die het gestel van mr. Nelissen hebben geknakt. Mr. Nelissen, man van uiterste nauwgezetheid, heeft, naar het schijnt, zich in beheer van zijn departement niet die eigenschappen kunnen deelachtig maken, welke een minister machtig moet zijn, wil hij in den dienst van het land niet zijn krachten in weinige jaren gesloopt zien.

Gedrukt door de moeilijke beslissingen, die dagelijks van hem werden gevergd, en door de daarmede gepaard gaande zware verantwoordelijkheid, zonder de kunst te verstaan aan de voorbereiding van anderen het noodige over te laten, en daarop te vertrouwen, heeft hij in de laatste jaren een leven gehad zonder rust of ontspanning, waarbij de dagen werden gerekt tot ver in den nacht. Dit moet op den duur zijn krachten hebben ondermijnd, en, naar wij wel vernamen, hem ten slotte bij den arbeid eene aarzeling hebben gegeven, die belemmerend wekte. Den eenen dag werd soms weer door hem afgebroken wat hij 's vorigen daags zelf had opgebouwd. Nimmer was hij over zijn eigen schepping tevreden, omdat hij met de fijne juridische kennis, waarover hij beschikt, altijd nog weer lacunen of vraagpunten outdekte, die hij wenschte weg te nemen, of op te lossen, eer hij zijne verantwoordelijkheid volkomen gedekt achtte. Ook ten aanzien van het wetgevend werk moet dit moeilijkheid hebben opgeleverd.

Heeft mr. Nelissen ten gevolge van een en ander misschien niet tot stand gebracht wat bij zijn optreden van hem werd verwacht en wat hij zelf zich voorgesteld had, wegens zijne persoonlijkheid, en de buitengemeene rechtskennis, die hij bezit, moet zijn vertrek uit het kabinet voor de regeering een verlies zijn, dat zich zeer zal doen voelen.

De Telegraaf schrijft:

Vriend en tegenstander zien dezen sympathieken, bescheiden, eenvoudiman met weemoed heengaan. Geen minister kan ooit allerwegen, bij rechts en bij links, oprechter genegenheid en warmer waardeering hebben gevonden, dan de heer Nelissen. Dit is geen overdrijving en geen hoffelijke afscheidsphrase. Het is de waarheid. Zijn bekwaamheid was vermaard, zijn werkkracht spreekwoordelijk, zijn toewijding aan het ambt grenzenloos. De kleinste zaken, hij moest en zou ze grondig onderzoeken, om der rechtvaardigheid wille.

Zijn houding tegenover het Papendrechtsche treurspel getuigt van den zin voor recht en rechvaardigheid, die hem leidde, van zijn energiek doortastend optreden. Zijn parlementaire redevoeringen waren massief van argumentatie. Fraaie, holle woorden, algemeenheden, hij had er een afkeer van, gelijk ook zijn heele persoonlijkheid van eenvoud getuigde. Een man, die voor minister alle qualiteiten bezat, die in zijn hooge, moeilijke betrekking bevrediging scheen te vinden. Zijn heengaan stemt vooral weemoedig, wijl het juist die wijze is, waarop hij zijn ambt vervulde, die hem er toe dwong. Zijn rustelooze werkkracht bezorgde hem een overspanning, die grootendeels genezen, hem nu toch tot ontslag vragen noopte.

Ongetwijfeld wordt over hem gedemonstreerd de juistheid der meening, dat sommige minister-portefeuilles tegenwoordig inderdaad te zwaar zijn om te torsen, en dat hier arbeidverdeeling en schifting noodzakelijk is.

Wij lezen in *De Nieuwe Courant*:

Velen, ook buiten den kring van zijn geestverwanten, zullen het heengaan van Mr. Nelissen betreuren, niet om de wetgevende maatregelen, welke door minister Nelissen werden bevorderd of voorbereid, maar op grond van de algemeen gedeelde overtuiging, dat deze minister was een rechtvaardig, uiterst nauwgezet en rechtschapen man, wiens diepe ernst door zijn groote kennis geëvenaard werd.

Gewoon als lid der rechterlijke macht, laatstelijk raadsheer in den Hoogen Raad, over de belangen der justitiabelen nauwkeurig naar recht en billijkheid te beslissen, het voor en tegen te overwegen en aan de voorschriften der wet te toetsen, heeft hij, plotseling en niet zonder tegenstreven midden in de politiek en het overweldigend drukke ministersleven gezet, de talrijke zaken van zijn ambt van den aanvang af zoo zwaar opgenomen, als gold het telkens het opmaken van een rechterlijk vonnis.

Dit wekt deernis; en de overweging, dat deze uitnemende jurist en slagvaardige spreker zich met het aanvaarden van de hoogste landsbetrekking in zijn geschiktheid vergist heeft, kan niet afdoen aan het leedwezen over het uittreden van een zoo bekwaam en zoo hoogstaand mensch, na zoo kortstondigen dienst uit de Regeering."

Het ministerschap van Justitie is, naar aan de *Tijd* wordt gemeld, aangeboden aan mr. E. R. H. Regout, Tweede–Kamerlid voor Helmond, die uit Brussel, waar hij vertoefde voor tentoonstellingsbelangen, te s-Gravenhage werd verwacht.

De oud-minister Loeff, andermaal uitgenoodig, bedankte definitief om gezondheidsredenen.

Het *Centrum* brengt in herinnering, dat reeds bij het ingaan van mr. Nelissen's verlof een katholiek lid van den Hoogen Raad (bedoeld is de advocaat-generaal mr. Ledeboer) als aanstaand minister werd genoemd, en vervolgt dan:

De mogelijkheid schijnt echter niet geheel uitgesloten, dat er een partieele wijziging in de samenstelling van het kabinet plaats heeft.

Maar natuurlijk is afwachten de boodschap, en kunnen wij inmiddels ons troosten met de gedachte, dat wij, ook bij de jongere generatie in onze partij, op uitnemende rechtsgeleerden, kloeke werkers en slagvaardige sprekers kunnen wijzen.

Land en Volk:

Wij betreuren zijn aftreden als een ernstig verlies voor ons land, dat niet gemakkelijk zal zijn te vergoeden. Een even bekwaam rechtsgeleerde is misschien onder de geloofsgenooten te vinden, een even conscientieus man wellicht ook nog. Maar deze voortreffelijke eigenschappen gepaard aan een zoo hoog karakter, aan zoo bescheiden eenvoud, aan een zoo treffende waarheidsliefde zijn zeldzaam.

De *Arnh. Ct*:

Nu hij heengaat, zal allicht een deel zijner plannen gevaar loopen niet verwezenlijkt te worden.

Dat is te betreuren, evenals het feit zelf, dat deze man verloren is voor den kring onzer Nederlandsche regeerders.

Goed doet het echter, aan hem te kunnen blijven denken als aan een man, die naast zijn groote intellectueele gaven niet minder groote gaven van karakter bezat, waardoor hij als een nobele figuur, eerlijk en onpartijdig, een der meest sympathieke leden was van ons tegenwoordig Kabinet.

Het *Arnh. Dagblad*:

De sympathieke Minister Nelissen gaat heen.

Dit doet ons oprecht leed.

In Minister Nelissen toch verliest het Kabinet een man van ongemeene talenten.

Een bewindsman ook, die met fiere kloekheid voor zijn beginselen streed.

Gaarne hadden wij hem zijn veelomvattende plannen ten uitvoer zien brengen. De verdediging der o. m. door hem ingediende ontwerpen, betreffende de openbare eerbaarheid en de echtscheiding, zou hem zoo bij uitnemendheid zijn toevertrouwd.

Maar het mocht niet zoo wezen. Zijn onvermoeide arbeid aan het Departement van Justitie heeft zijn krachten gesloopt.

De *N. Tilb. Courant* zegt:

Bijzonder mogen wij den afgetreden bewindsman dank weten voor de echt christelijke wetsvoorstellen die hij voorbereidde en aanhangig maakte. Het zal mr. Nelissen verdriet doen, dat hij zelf deze wetsvoorstellen, die op de verhooging van het zedelijk peil van ons volk doelen, niet tot aan de *Staatscourant* heeft kunnen brengen, zijn ver-

diensten zijn er niet minder om.

Het is wel eigenaardig, dat na mr. Loeff, die als Minister van Justitie zoo werd geprezen, nu ook mr. Nelissen zoo hoogelijk wordt geroemd om zijn kennis, zijn arbeidslust, zijn werkkracht.

De liberalen wisten onder de katholieken nooit menschen van groot talent te vinden, wanneer er voor hooge betrekkingen iemand noodig was. En telkens blijkt, dat wij menschen hebben, die aan iederen eisch kunnen voldoen.

En het *Dagblad van Noorbr.* schrijft:

Wie zijn opvolger zal zijn?

Men noemt verschillende namen, P. Loeff, Mr. Ledeboer ....Heemskerk.

Wij zullen spoedig den echten naam vernemen.

Toch misschien ook niet.

Want de opvolger van den heer Nelissen kon wel eens den heer Heemskerk vragen, eerst het appeltje te schillen, dat het Departement nog bij de Eerste Kamer heeft liggen.

Nieuwsberichten.

Curaçao.

Scheepvaart.

In dank ontvangen van het Kantoor van uitklaring den Staat van Mei.

Ingeklaard werden:

Stoomschepen	29
Zeilschepen	102
totaal	131 schepen.

Uitgeklaard werden:

Stoomschepen	30
Zeilschepen	90
totaal	120 schepen.

Gedurende de eerste vijf maanden van dit jaar werden ingeklaard: 524 zeilschepen en 129 stoomschepen, te samen 653 schepen; uitgeklaard: 526 zeilschepen en 130 stoomschepen, te samen 656 schepen.

Schoolbezoek.

De Hoogedelgestrenge Heer Gouverneur bracht Woensdag ll. een bezoek aan de Hendrikschool en aan de Wilhelminaschool.

Examen.

Zaterdag ll. hebben met goed gevolg examen afgelegd:

Voor het Spaansch de Eerw. fr. DISMAS.

Voor het Engelsch de Heer SCHRILS.

Onze gelukwenschen.

Uitvoer.

Gedurende het eerste kwartaal van dit jaar werd uitgevoerd:

Van het eiland Curaçao voor een gezamenlijke waarde van *f* 67,006.48

De stroohoeden vormden wederom het voornaamste uitvoerartikel, vertegenwoordigend een waarde van 53,165.54 of bijna 5/6 van den geheelen uitvoer.

De divi-divi was erg min; slechts voor een waarde van *f* 713.45

Geitevellen brachten het tot *f*7,200.07; de runderhuiden *f* 1,263.20, Mest f 1,600, Zout *f* 1,502.87, Oud Koper *f* 1,123.40.

Aruba voerde uit voor een gezamenlijke waarde van *f* 26,922.

Het voornaamste uitvoerartikel waren aldaar de Pindas voor *f* 10,892, daarop volgt de dividivi voor *f* 5,157. geitevellen voor *f* 4,380, aloë voor *f* 2,565, gezouten visch voor *f* 1,050.

Bonaire voerde uit voor een gezamenlijke waarde van: *f* 43,846.17.

Dezen grooten uitvoer dankt Bonaire allereerst aan de divi-divi voor *f* 19,102.62, doch ook aan het zout voor *f* 11,798.40. Verder werd nog uitgevoerd aan houtskool *f* 6,279.60, geitevellen *f* 2,265.20, aan geiten *f* 1,287,50, mest *f* 1,236.55, stroohoeden *f* 1,166.40

St. Martin voerde uit voor een gezamenlijke waarde van *f* 18,117.21½ Katoen neemt de voornaamste plaats in, een waarde vertegenwoordigend van *f* 9,292.50, daarop volgt zout voor een waarde van *f* 7,315.66½

St. Eustatius' uitvoer bedroeg slechts *f* 6,688.10, waarvan *f* 3,909.60 aan katoen.

Saba had een uitvoer van *f* 2,317.50, waarvan *f* 1,286 aan kantwerk,

Hoedenindustrie.

Met voldoening zal men hebben vernomen, dat de gedelegeerde van het Koloniaal Bestuur, de Heer H. J. COHEN HENRIQUEZ op zijn studiereis naar Maracaibo aldaar zoo uitstekend is ontvangen en vol hoop is zijn moeilijke zending op meer dan bevredigende wijze te vervullen.

Daags na aankomst te Maracaibo werd de Heer HENRIQUEZ ontvangen door der President, met wien hij drie uur lang sprak over de betere bereiding van het hoedenstroo, daar den Heer HENRIQUEZ reeds gebleken was, dat het zoo sterk kleuren van het stroo een gevolg was der slechte bereiding en niet lag aan de kwaliteit zelve van het stroo.

Men begint op Maracaibo zoo langzamerhand beter in te zien, welk een kostbaar uitvoerartikel het hoedenstroo is en zal er nu ook wel voor zorgen dat export niet te verliezen. Het stroo van Maracaibo is goed te gebruiken, mits het beter worde bereid.

In de Pers werd de Heer HENRIQUEZ ook hartelijk welkom geheeten. Allerwegen vindt ZEd. steun en medewerking.

Hopen wij, dat dit goede begin moge leiden tot een goed einde.

Postspaarbank.

Gedurende de maand April werd ingelegd:

Curaçao:	
Willemstad	f 5,403.73
2e district	25.
3e „	283.50
4e „	60,15
5e „	1,75
Oranjestad Aruba:	768,57½
3e district „	53,—
Kralendijk Bonaire:	492,27
Rincon „	4,50
Philipsburg, St. Mart. NG.	52,50
Oranjestad, St. Eust.	95,20
Bottom, Saba	3,039,98
Windwardside „	— —
Totaal:	f 10,280,35½
Terugbetaald:	f 9,249,07½

Ratten en Muizen.

Gedurende de laatste 8 dagen werden in het fiscalaat aangebracht en door middel van petroleum verdelgd

406 ratten

446 muizen.

Komeet Halley.

Weet je, waarom de aarde niet op den door Flammarion bepaalden tijd door den staart van de komeet gemarcheerd is. „Heel eenvoudig," zegt Prof. Edwin Trost, „omdat ie gekruld is." De komeet is als een komma. Ze slingert in één vlak met de aarde en de zon. Haar staart is als die van een komma, gebogen.

Hij strekt zich tot de aarde uit, doch nadert ons van de convexe zijde, zoodat we niet in staat zijn om te zeggen, hoever of hoe dicht bij zijn punt is, daar we juist tegen de kromming aankijken.

De kop is de zon juist op 't berekende oogenblik gepasseerd.

Was de staart maar recht geweest, dan zou hij ook wel op 't zelfde oogenblik de aarde getreeld hebben. Doch daar hij krom is, en we niet weten hoeveel, is hij pas later met ons in aanraking gekomen.

Olivier J. Lee vermoedde eerst dat hij met een klubje meteoren aan 't bakkeleien geweest en daardoor gebroken of afgeknot was.

„Onze berekeningen zijn zonder kwestie juist." zegt hij.

Ook hij is er thans van overtuigd dat de kromming-theorie de eenige ware is. Een bevestiging ervan ziet hij nog in het feit dat de lengte gevarieerd heeft van 21.000.000 tot 14,000.000 mijlen.

Nieuwe Hollandsche Booten.

„El tiempo" publiceert een aankondiging van de K. W. I. M. dat de stoomboot Saramacca, op buitengewone reis naar New-York La Guaira zou aan doen.

Deze boot is voor den handel tusschen Paramaribo en New-York en in alles aan de drie andere booten der zelfde maatschappij Coppename, Marowijne en Suriname, gelijk.

Deze vier booten werden ongeveer twee jaar geleden speciaal vervaardigd voor den handel in bananen, en bezitten alles wat er noodig is om de vrucht in de beste condities op haar plaats van bestemming te brengen: speciale kelders, koelkasten etc. Ook zijn er afdeelingen voor andere soorten van lading.

Behalve deze condities voor de handelswaar, waarvoor zij op de eerste plaats bestemd waren, bezitten zij ook een departement voor passagiers, midden in gelegen, met hutten die aan alle eischen der tropen voldoen, en waarin men reist met al het comfort, dat de moderne transatlantische booten aanbieden.

Iedere boot heeft plaats voor zestig passagiers 1ste klas, en doet over het traject Paramaribo-New-York acht dagen, terwijl zij den eenen keer Barbados, den anderen keer Trinidad aandoet.

De vier booten verplaatsen ieder 6.200 ton en loopen 14½ mijl per uur. Het zijn van de meest gemakkelijke booten voor reizigers die thans de Caraibische zee overgaan.

Gebruik van gas en petroleum bij de Engelsche vloot.

Sinds twee jaar is men bij de Engelsche vloot bezig proeven te nemen met gas in plaats van stoom als drijfkracht. De resultaten zijn zeer bevredigend. Niet alleen wordt de snelheid, doch ook de gevechts-waarde erdoor verhoogd.

Vele marine-officieren en wetenschappelijke experten, ook de Eerste Lord der admiraliteit, die de proefboot Rattler bezochten en er tochten mee maakten, drukken hun hooge voldoening uit. Zeer zeker is de vervanging van de stoommachine door een gas-machine maar een kwestie van tijd, en men heeft goede reden om te gelooven dat de ongepantserde kruisers van 't program van 1910—11 van gas-machines zullen voorzien worden. Tot nu toe werd 't gas voortgebracht door anthraciet-kolen, doch het is duidelijk dat men ook gewone kolen en olie naar willekeur gebruiken kan. Het is zeker dat men op sommige kleinere booten boven het kaliber van vernielers proeven zal nemen. Hierbij zal de olie — nu de prijs bijna met de helft verminderd en de onzekerheid van voldoenden voorraad uit den weg geruimd is — de steenkolen geheel en al vervangen. Ook schijnt het vrijwel zeker dat het nieuwe systeem bij een der twee klassen van kruisers, die volgens het Bristol of het Boadicea-plan, zal ingevoerd worden. „El Tiempo" meldt dat de Engelsche admiraliteit besloten heeft petroleum voor de eskaders van Groot-Brittanje aan te schaffen, waardoor het enthusiasme voor 't verkrijgen van dit kostbaar product in alle Zuid-Amerikaansche republieken tot delirium gestegen is.

De Engelsche kronings-eed.

Zooals men weet, heeft elke Engelsche koning, sinds de dagen der hervorming en bij bepaling van Willem en Maria, bij zijne troonbestijging een eed af te leggen, waarbij het Katholieke volk, dat nog gelooft in het Allerh. Sacrament des Altaars, en nog vereering koestert voor de Allerh. Maagd en de Heiligen, als „bijgeloovig en afgodisch" gebrandmerkt wordt.

Overtuigd dat het in onzen tijd van vrijheid maar niet aangaat een groot gedeelte van het volk in zijn heiligste gevoelens te krenken, is men thans doende dit voor het katholiek gevoel zoo beleedigende gedeelte, uit den kronings-eed te schrappen, of althans te wijzigen.

Naar de „Tribuna" meedeelt, zou de Paus een verzoek daaromtrent aan den nieuwen Engelschen Koning George V gericht hebben, die zich niet ongenegen toont deze verandering te begunstigen. Hiervoor is echter een wetsvoorstel noodig.

Mr. John E Redmond, leider der Iersche parlementaire partij heeft er over aan den Premier geschreven. Hij herinnert er aan, dat, toen onlangs de kwestie in het Parlement door den hertog van Norfolk, den voornaamsten katholiek van Engeland, ter sprake gebracht werd, ze gunstig ontvangen is. Het kabinet besloot een voorstel in te dienen, om de woorden „bijgeloovig en afgodisch" met betrekking tot de H. Mis en de heiligenvereering te vervangen door „zijn in strijd met mijn geloof" en wat op den Paus betrekking heeft, weg te laten.

Mr. Balfour heeft zich voor deze verandering verklaard. Ook gelooft men dat de meerderheid van het Parlement, behalve de oranje-mannen en de uiterste Protestanten die er zich tegen verzetten, gunstig ervoor gestemd is. De Katholieken verlangen dat de geheele verklaring zal geschrapt worden, doch de rechtsgeleerden der kroon achten zulk een waarborg tegen een katholiek monarch noodzakelijk.

De *Daily Cronicle* zegt in een hoofdartikel, dat ook het kabinet voor zulk een wijziging zou gevoelen, maar vóór de kroning is er natuurlijk geen gelegenheid een wetsontwerp in deze zin uit te werken, en in het parlement te laten behandelen. De *Cronicle* betoogt voorts, dat de kronings-eed zijn protestantsch karakter moet bewaren, maar dat overbodige uitspraken in den eed, zoo deze beleedigend zijn voor de katholieken, daarin niet gehandhaafd behooren te worden:

Volgens de *Morning Post*, zal de regeering waarschijnlijk voorstellen in den eed des konings de woorden „bijgeloof en afgoderij," die tegen den katholieken eeredienst gericht zijn, te veranderen in de woorden „in strijd met mijn geloof."

Ook de *Köln. Volkszty.* meldt, dat de voor de katholieken zoo beleedigende passages uit den kroningseed verwijderd zullen worden.

Buitenland.

ENGELAND.

De dood des Konings.

Koning Edward toonde zich, anders dan men van den vroegeren prins van Wales zou verwacht hebben, een uitmuntend vorst, een goed diplomaat, die wel allereerst het belang van zijn rijk op het oog had, maar ook voor den vrede van Europa heeft gewaakt. Onder Koning Edward behoorde een oorlog met Duitschland tot de onmogelijkheden. Het is te hopen, dat zijn opvolger met dezelfde takt en wijze voorzichtigheid de internationale staatkunde zal leiden.

De ziekte van Koning Edward had een zeer snel verloop. De Koning bezocht begin Maart Parijs op zijn doorreis naar Biaritz. Reeds toen werd hij des avonds in den schouwburg door een congestie overvallen, zoodat hij den schouwburg moest verlaten. Dit was het eerste symptoom van een ziekte, maar de Koning herstelde weder spoedig. Doch te Biarritz moest de Koning weer verscheidene dagen het bed houden; het slechte weer had de luchtpijptakken van den Koning aangetast. Evenwel vond de omgeving des Konings niets onrustwekkends in deze ongesteldheid. En de Koning kon dan ook later wandelingen en uitstapjes te Biarritz doen en na zes weken verblijf aldaar scheen hij zoo volkomen hersteld, dat hij nog op den avond van zijn terugkomst te Londen, den 26en April, den schouwburg kon bezoeken.

Na zijn terugkeer in Engeland ging de Koning veel uit. Onder andere bezocht hij de schilderijen-tentoonstelling in de Royal-Academy. Bij dat bezoek nam men een aanmerkelijke verandering in zijn voorkomen waar. Hij zag er vermoeid en bleek uit en men was bevreesd voor den terugkeer van de keel- en borstkwaal, waaraan hij geleden had.

Van Zaterdag op Maandag vertoefde hij op 't slot te Sandringham, met het doel, om door verandering van lucht en volstrekte rust de hem dreigende ziekte te bestrijden. De Koning keerde schijnbaar iets beter te Londen terug, maar men duchtte, dat de ongunstige weersgesteldheid een nadeeligen invloed op zijn gezondheid had. Waarschijnlijk heeft hij Maandag weer kou gevat, omdat het toen ongewoon koud was.

Intusschen gevoelde de Koning nog niets van zijn ongesteldheid, wat men kan opmaken uit het feit, dat hij Dinsdag en Woensdag nog talrijke audiënties verleende. Ook Donderdag was de toestand van den Koning, hoewel hij zich te bed had moeten begeven, nog vrij goed. Donderdagavond ontving hij, volgens de „Times" nog verscheidene leden van de koninklijke familie en toonde hij, dat hij zijn goed humeur behouden had.

Vrijdag echter is de toestand plotseling zeer verergerd. Den nacht had de Koning vrij rustig doorgebracht, doch er was des morgens geen bewijs van beterschap waar te nemen. Een vijftal doktoren onderzochten de Koning en bevonden dat de beide luchtpijpen waren aangedaan, waarvan een zeer ernstig.

In den loop van den dag verergerden de verschijnselen van de ziekte, zoodat de toestand kritiek werd geacht, ook met het oog op den leeftijd van den Koning, die in November j.l. 68 jaar is geworden.

Alle leden van de koninklijke familie werden in den loop van den

dag op het paleis geroepen, want dra werd men overtuigd, dat de toestand hopeloos was.

Een talrijke menigte was buiten het paleis verzameld om het ernstige nieuws te vernemen. Ondanks den regen, bleef een groote massa menschen wachten. Velen vreesden het ergste. En nu bemerkte men, hoe populair de Koning was. Moge God hem helpen, zeiden velen, sprekende over den lijdenden vorst. De speciale edities van de Londensche avondbladen, die gretig door duizenden werden gekocht, brachten ernstig nieuws: de toestand des Konings was hopeloos; het einde misschien niet ver. Deze tijding veroorzaakte een diepe neerslachtigheid.

Des avonds viel bij het paleis een opmerkelijk tooneel voor. Toen de koninklijke standaard, die van het paleis wappert, bij het vallen van den avond, zooals gewoonlijk, naar beneden werd gelaten, werd de menigte plotseling stil; de mannen namen hun hoed af, klaarblijkelijk denkende, dat het einde van den Koning gekomen was. Maar de menigte werd spoedig gerustgesteld.

Later te 10 uur deelde de secretaris des Konings aan den vertegenwoordiger van Reuter mede, dat er in den toestand geen verandering was gekomen. Ook aan de wachtende menigte werd dit medegedeeld.

De prins van Wales bevond zich den geheelen avond in de nabijheid des Konings. Ook de aartsbisschop van Canterbury en de ministers, voor zoover zij aanwezig waren, stonden niet ver van het sterfbed des Konings. De eerste-minister Asquith verbleef te Sevilla in Spanje, doch keerde op het bericht van den ernstigen toestand des Konings dadelijk terug.

Om den Koning leniging te verschaffen, werd hem door een inhalatie-toestel zuurstof toegediend. Weldra echter gaf de Koning, omtrent middernacht, den geest.

Het is alles zeer snel gegaan. Zoo snel, dat de Engelschen door den slag, die hun land trof, verplet zijn en diep onder den indruk zijn van dit plotseling overlijden. Want Koning Edward was zeer bemind bij zijn volk. Hij heeft de verwachtingen verre overtroffen, die men van hem had toen hij als kroonprins een vroolijk leven leidde, daarbij echter nooit uit 't oog verliezend, dat hij koning zou worden van een groot rijk.

Koning Edward werd 9 November 1841 geboren als oudste zoon van Koningin Victoria en den prins gemaal Albert Edward van Saksen-Coburg. Hij kreeg dezelfde voornamen als zijn vader en koos later den tweeden naam voor zijn koningstitel.

Natuurlijk ontving hij als kroonprins een zeer zorgvuldige opvoeding. Hij bezocht, na eerst door gouverneurs onderwijs te hebben ontvangen, de hoogescholen van Oxford en Cambridge en deed, om zijn kennis van landen en volken te vermeerderen, groote reizen, o.a. in 1860 door Noord-Amerika, in 1861 en 62 door West-Azië. Den 10en Maart 1863 huwde hij met Prinses Alexandra van Denemarken (geboren 1 December 1844) dochter van Koning Christiaan IX.

Uit dit huwelijk werden drie zoons en drie dochters geboren; de derde zoon overleed den dag na zijn geboorte, de oudste zoon, de hertog van Clarence den 14en Januari 1892 de tweede zoon George Frederic geboren 3 Juni 1865, is de tegenwoordige kroonprins; de oudste dochter Louise is gehuwd met den hertog van Fife, de derde prinses Maud met prins Karel van Denemarken, thans koning Haakon VII van Noorwegen; de tweede prinses Victoria is ongehuwd.

Sinds den dood van den prins-gemaal in 1861 trok Koningin Victoria zich van openbare feestelijkheden terug, zoodat de Prins van Wales haar bij alle plechtigheden verving. In haar naam opende hij tentoonstellingen, onthulde hij gedenkteekenen, ontving hij diplomaten en maakte hij reizen. Zoo werd hij populair in gansch Engeland, waar hij bovendien om zijn voorliefde voor sport en jacht zeer gezien was. Bekend is het ook, dat hij langen tijd den toon aangaf voor de heerenmodes. Ook is het bekend, dat hij in zijn jongere jaren een vroolijk leven leidde, wat hem evenwel niet belette, steeds zijn waardigheid op te houden.

In 1863 trad hij in het leger als overste op. Merkwaardig is het, dat hij, de beoefenaar van sport, niet bijzonder veel met het leger op had.

Als kroonprins maakte hij later nog vele reizen. Zoo bezocht hij in de jaren 1875 en 76 Britsch-Indië, waar hij alom met groote geestdrift werd ontvangen.

Den 18en Maart 1900 werd te Brussel een aanslag op zijn leven gepleegd, waarbij hij ongekwetst bleef. Deze aanslag had echter geen politieke beteekenis.

Na den dood van Koningin Victoria, op 22 Januari 1901 volgde hij haar als Edward VII als koning van Engeland en keizer van Indië op. Men herinnert zich, dat zijn kroning, wegens een ernstige ziekte, eerst den 9en Augustus 1902 plaats had.

Lang heeft Edward VII niet mogen regeeren. Doch in den korten tijd zijner regeering is Engeland voorspoedig geweest. Door een wijze en voorzichtige staatkunde heeft hij de betrekkingen der groote koloniën met het moederland geregeld, waardoor ook aan Zuid-Afrika zoo groote zelfstandigheid is verleend. Voorts heeft hij door herhaalde samenkomsten met vorsten en staatshoofden een belangrijke rol gespeeld in de Europeesche staatkunde, waardoor hij Frankrijk en Rusland door een entente met Engeland nauwer verbond, terwijl ook Spanje en Portugal zich nauwer bij Engeland aansloten.

Hierdoor verhoogde hij Engeland's macht en invloed tegenover Duitschland. Doch door zijn persoonlijken invloed bewerkte hij, dat de naijver tusschen Engelschen en Duitschers niet leidde tot een conflict. Geheel de wereld, zeggen de „Daily Express" en de „Daily Chronicle", was Koning Edward genegen, omdat hij altijd voor den vrede en vriendschappelijke gevoelens onder de volkeren heeft gewerkt.

Daarom beteekent thans het overlijden van den vorst een zoo groot verlies. Zijn opvolger heeft dien machtigen persoonlijken invloed nog niet verworven.

Ook in een ander opzicht is het heengaan des Konings thans een ernstigvolle voor Engeland. Een politieke crisis van buitengewonen ernst staat in dit land voor de deur. De strijd van Lagerhuis tegen Hoogerhuis heeft zijn hoogtepunt nog niet bereikt en dreigt het land in groote beroering te brengen. En in dit ernstig tijdsgewricht waren de kalmeerende invloed, de takt en de buitengewone ervaring van een koning als Edward VII meer dan noodig.

Omtrent de laatste oogenblikken van den Koning komen nog eenige bijzonderheden. Vrijdagmorgen weigerde de Koning te bed te blijven, en behandelde dan ook nog eenige zaken met zijn secretaris Knollys. Wellicht zijn dit laatste beschikkingen geweest, want hij zag zeer goed den ernst van den toestand in. Later sprak hij als gewoonlijk met zijn familieleden, behalve op de oogenblikken, dat hij door aanvallen van een verstikkenden hoest werd aangegrepen, die des middags zich dikwijls herhaalden. Twee keer kreeg hij des middags een flauwte, wat zijn omgeving zeer verschrikte.

De ziekte van den Koning was een asthmatische hartaandoening. Het geneeskundig onderzoek was eerst in de richting van een mogelijke complicatie in de keel. Men vreesde, dat een operatie noodig zou zijn, maar prof. Thomson, een keelspecialiteit, die aan het ziekbed werd geroepen, zeide: dat een operatie onnoodig was.

Vrijdagavond stond het vast, dat het voortdurende hoesten en de ademnood het hart hadden aangetast, welks linker hartklep niet meer werkte. Toediening van zuurstof mocht niet baten.

Gedurende het grootste gedeelte van den avond sliep de Koning; tusschen negen en tien uur trad een lichte verbetering in. Daarna geraakte hij in bewusteloozen toestand, waarop weldra de dood volgde. Volgens een officieel bulletin overleed de Koning te 11 uur 45 minuten.

Gedurende den avond verdrong zich in weerwil van den stroomenden regen, een dichte volksmenigte voor het paleis. Het bericht van den dood des Konings bereikte het wachtende publiek te 5 minuten over twaalf, onmiddellijk na het vertrek van den Prins van Wales. De tijding veroorzaakte diepe neerslachtigheid.

Alle kinderen van koning Edward stonden om zijn doodsbed, behalve de Koningin van Noorwegen, die op het bericht van den ernstigen toestand zich dadelijk op reis had begeven. Zij kwam echter te laat, om haar vader nog levend aan te treffen.

De uitdrukking is niet overdreven, wanneer gezegd wordt, dat de geheele bevolking van Engeland in diepen rouw is. Zij kan zich nauwelijks voorstellen, dat de Koning is overleden; de dood heeft hem zoo spoedig weggehaald. Thans nog meer dan bij zijn leven blijkt hoe populair deze vorst, die als Koning zijn plichten met zoo groote nauwgezetheid vervulde, zich bij zijn onderdanen heeft gemaakt. Niet minder dan door zijn regeeringsdaden was hij populair door zijn verleden, hij was op en top een Engelsch gentleman.

Doch was hij om deze eigenschap, om zijn liefhebberij in allerlei sport en jacht om zijn bevorderen van landbouw en veeteelt bij adel en burgerij gezien. Will Crooks, de leider van de Arbeiderspartij, noemde hem „den grootsten staatsman, ons aller vader", die het steeds goed met de armen meende.

In een vergadering te Sheffield moest minister Seely een politieke rede houden. Doch wegens den ernst van 's Konings toestand — het was Vrijdagavond — was hem dit onmogelijk. Hij sprak over den Koning en betoogde, dat deze zich buitengewone verdiensten had verworven, door zijn ijveren voor de vrede. Hij noemde koning Edward den krachtigsten verdediger van den wereldvrede, die in de laatste eeuwen opgetreden is. Ook deelde hij mede, dat generaal Botha hem eens gezegd had, dat de sympathieke persoonlijkheid des konings meer dan eenige andere factor er toe had bijgedragen, om de beide volksstammen in Zuid-Afrika tot samenwerking te brengen.

Het bericht van 's Konings dood kwam als een overwachte slag. Er werden Vrijdag vele politieke bijeenkomsten gehouden, en alle werden geopend met 't „God save the King-God spare den Koning". Zelfs de socialisten — ander slag dan hier — zongen het van harte, op uitnoodiging van hun leiders.

Het heeft echter niet zoo mogen zijn. Thans is alles stil. Zaterdag hingen overal de vlaggen halfstok, de kerkklokken werden geluid, de zaken stonden stil, alle publieke vermakelijkheden werden afgelast. Ook de politieke vergaderingen kunnen in den eersten tijd niet doorgaan, zoodat de oplossing der Hoogerhuisquaestie eenigen tijd later zal geschieden.

De leden der koninklijke hofhouding kregen Zatermiddag verlof, den koning, zooals hij ligt op zijn doodsbed, te mogen zien. De gelaatstrekken van den overleden koning zijn volmaakt kalm en vredig.

's Zondags werd in alle kerken van het Vereenigd Koninkrijk voor den Koning gebeden; in vele kerken werd ook hulde gebracht aan de nagedachtenis van den Koning. De (Anglicaansche) deken roemde de grootheid van ziel en het edel hart des Konings. Toen hij op zijn zestigste jaar den troon besteeg, wijdde hij zich geheel aan den dienst van het land. Regeeren beteekende voor hem dienen, en dienende regeerde hij over de harten zijner onderdanen.

Uit alle landen van Europa bereiken de Engelsche Koningsfamilie bewijzen van deelneming. Keizer Wilhelm uitte in zijn telegram zijn diepe smart over het overlijden van zijn oom en drukte zijn warme genegenheid uit voor zijn bloedverwanten in Engeland, wier rouw hij volkomen deelde. Hij deelde den Engelschen gezant mede, dat hij persoonlijk de begrafenis zou bijwonen.

De Residbde.

De nieuwe Koning.

De nieuwe koning, tot dusver prins van Wales, heeft den titel van George V aangenomen. Hij is thans 44 jaar oud. Op 28-jarigen leeftijd huwde hij de Engelsche Prinses Victoria Maria van Teck. Uit dit huwelijk ontsproten zes kinderen, waarvan de oudste, die thans den titel van prins van Wales zal ontvangen, 15 jaar is.

De nieuwe Koning is een geheel andere persoonlijkheid dan zijn vader. Hij is hoogst eenvoudig en leefde tot dusver zeer teruggetrokken. Slechts zijn reizen naar de koloniën maakten hem meer bekend. In Engeland nam hij als prins van Wales niet de plaats in, die zijn vader als zoodanig had. Daardoor mist hij de levenservaring en de gemakkelijkheid van omgang van den overleden Koning. Hij moet echter een man van groote begaafdheid zijn, die het leven van idealistischen kant bekijkt. Zijn gemalin is een vrouw van groot verstand en krachtig karakter en oefent veel invloed op hem uit. Zij neemt den titel: Koningin Mary aan.

De nieuwe Koning verbleef Zaterdag op Marlborough-house om de regeeringszaken af te doen, doch van tijd tot tijd liet hij vragen, hoe zijn moeder en zusters haar verlies droegen. Koningin Alexandra is ontroostbaar, zij liep Zaterdag de sterfkamer in en uit en men kon haar niet bewegen om rust te nemen.

Later reed de Koning met zijn beide zoontjes uit, eerbiedig door de menigte gegroet, die uren lang in de straten had post gevat. Te vier uur reed hij in staatsie naar de Privy Council om daar zijn proclamatie uit te vaardigen. De openlijke afkondiging daarvan is tot later uitgesteld.

De Koning trad te half vijf de zaal van de Privy Council binnen, hij de proclamatie teekende en hield daarna een toespraak. Hij begon te verklaren, dat hij niet in staat was meer dan enkele woorden te zeggen, zoozeer was hij geroerd. Hij bracht in herinnering de woorden, die zijn vader bij zijn troonbestijging uitgesproken had: zoolang hij nog adem in zijn lichaam had, zou hij er naar streven de beste belangen van zijn volk te bevorderen. Deze belofte — zoo sprak de Koning — heeft mijn vader zoo goed hij kon vervuld en ik ben voornemens met Gods hulp mijns vaders voorbeeld te volgen.

De Koning zeide, dat hij het droevige verlies gevoelde meer nog dan het verlies van een vader, als het verlies van een koning, een vader en vriend tegelijk. Voorts dankte hij voor de groote deelneming en sympathie, aan de koninklijke familie betoond, en verklaarde, dat het zijn ernstig streven zal zijn de constitutie volkomen te eerbiedigen.

In de verschillende hoofdsteden van Europa werden de vergaderingen van parlementen verdaagd, nadat door de voorzitters woorden van hulde aan de nagedachtenis van koning Edward waren gewijd.

Advertentien.

3

Drukker:
ALFREDO F. SINTIAGO.